

OPONENTSKÝ POSUDEK

Jméno rigorozantky:	Mgr. Eva Bělohlávková
Téma práce:	Ukládání nepodmíněného trestu odnětí svobody a otázky související
Rozsah práce:	303 670 znaků včetně mezer
Datum odevzdání práce:	5. 6. 2021

1. Aktuálnost (novost) tématu

Téma, které si rigorozantka zvolila, je tématem velice aktuálním. Četnost vězeňské populace je dlouhodobým terčem kritiky a důvodem opakovaných, často i poměrně zásadních, legislativních změn. Z hlediska ukládání nepodmíněného trestu odnětí svobody jako v zásadě nejprísnejší trestní sankce se tak opakovaně diskutuje o samotném účelu trestání a jeho zásadách, přičemž adekvátní, komplexnější odborný rozbor pozitivně právní úpravy však často ustupuje nežádoucímu izolovanému pohledu na jeden řešený problém a může vést až k unáhleným a nekoncepčním legislativním změnám. Přesto se nejedná o téma pro kvalifikační práce obvyklé, neboť ty se obvykle zaměřují spíše na kriminologické souvislosti tohoto druhu trestu. Rigorozantkou zvolené téma i způsob jeho zpracování tak považuji za vítané a žádoucí.

2. Náročnost tématu na teoretické znalosti, vstupní údaje a jejich zpracování a použité metody

Způsob zpracování zvoleného tématu lze označit za velmi náročný. Filosofická východiska a historické souvislosti nahlížení na ukládání trestů obecně a nepodmíněného trestu odnětí svobody konkrétně rigorozantka zdařile spojuje s důkladným rozbohem pozitivněprávní úpravy i navazující judikatury s adekvátním přesahem do otázek vykonávacího řízení.

Vycházela přitom z reprezentativního okruhu pramenů, a to učebnic, komentářů, monografií, odborných článků, řady soudních rozhodnutí a dalších. Zpracovány jsou pečlivě a zdařile tak, že vytváří ucelený kompaktní text korespondující s cíli rigorozantky vytýčenými v úvodu práce. Rigorozantka z pramenů vychází, na vhodných místech je cituje, jejich závěry ovšem nepřejímá nekriticky a ve vhodných souvislostech je tvůrčím způsobem i dále rozvíjí. Analyzované poznatky ze zdrojů podrobuje průběžné kritické syntéze, v níž prokazuje pečlivé seznámení se zkoumanou problematikou a její komplexní pochopení. Definuje zjištěné problémy, dále je rozebírá a předkládá k nim vlastní názory, které vždy odůvodní.

3. Formální a systematické členění práce

Struktura textu je logická, přehledná a vhodně zvolená, systematické členění je vydařené a vychází z osvědčeného schématu postupujícího od obecného ke konkrétnímu. Rigorozantka přehledně v textu postupuje v první kapitole od obecných filosofických přístupů k trestání, přes navazující vymezení účelu a funkce trestu, při němž již využívá právní úpravu i některá rozhodnutí Ústavního soudu, k odnětí svobody jako specifickému druhu trestu. Přirozeně pak téma rozvíjí rozsáhlou kapitolou druhou, ve které řeší ukládání trestu odnětí svobody především *de lege lata* a vlastní text práce zakončuje výkladem ke způsobu výkonu nepodmíněného trestu odnětí svobody zaměřenému na diferenciaci věznic. Práci pak uzavírá velmi stručným závěrem, nicméně její četné vlastní dílčí závěry ke zkoumaným otázkám jsou proloženy v konkrétních souvislostech napříč celým textem.

Jednotlivé kapitoly jsou logicky systematicky odděleny, zároveň je však napříč celým textem znát autorský záměr a text má tedy přirozenou dynamiku.

4. Vyjádření k práci

Práce je zdařilým zpracováním tématu. Rigorozantka velmi dobře pracuje s velkým počtem pramenů, jejichž parafráze jsou vždy promyšlené a do textu adekvátně a přirozeně zapojené. Jen

zcela okrajovou výtku mohu vznést vůči drobné terminologické nepřesnosti při parafrázi Púryho na str. 104 (viz poznámka pod čarou č. 282), kde v textu nevhodně směšuje dva obsahově odlišné termíny, a to okamžik spáchání (viz § 2 odst. 1, 2 tr. zákoníku – ukončení jednání) a okamžik dokonání (naplnění znaků skutkové podstaty).

Jednotlivá dílčí témata práce jsou zpracována velice přehledně, podrobně a pečlivě, ať jde již o samo o sobě komplikované zpracování obecných zásad pro ukládání trestů, problematiky dvojího přičítání či mimořádného snížení či zvýšení trestu odnětí svobody či v souvislostech přirozeně zpracované otázky výkonu trestu odnětí svobody a rozsáhlé pojednání o problematice vnitřní diferenciaci věznic.

Oceňuji dále, že se v rozsáhlejší textu vyhnula opakování již sděleného. Velmi kladně hodnotím, že rigorozantka se nad zpracovávaným tématem zjevně hluboce zamýšlela a na zjišťované problémy nahlížela v širších souvislostech, neuhýbala před nimi, naopak je sama pojmenovávala a zaujímalá k nim vlastní názory, s nimiž se čtenář nemusí vždy nutně ztotožnit, ale její odůvodnění z nich činí přinejmenším způsobilý podklad k případné diskusi. Příkladem lze zmínit problematiku otázky retroaktivity ochranných opatření (kterou osobně považuji za velmi aktuální především s přihlédnutím k nejnovějšímu ochrannému opatření zabránění části majetku), teoretickou otázku podmíněně odloženého trestu odnětí svobody jako (ne)samostatného druhu trestu, strukturu zákonných hledisek pro ukládání trestů v § 39 tr. zákoníku a jejich vztah k obecně polehčujícím okolnostem a další.

Rigorozantka takto zkoumala nejen otázky ryze teoretické, ale i praktické (např. velmi případný příklad s recentní kazuistikou ve vztahu k otázce sankcionování internetových komentářů, jimiž byly schvalovány teroristické činy v zahraničí, otázka právně neukotveného obsahu termínu režim výkonu trestu apod.). Zaujímalá se jak problémy velmi právně formalistickými, se kterými se však aplikační praxe potýká (otázka obnovených trestných stíhání a možného konfliktu se zákazem *reformationis in peius* při rozhodování soudu o zařazení do věznice s ostrahou po novele tr. zákoníku č. 58/2017 Sb.), tak zkoumané otázky hodnotila v širších souvislostech i podle dalších, relevantních hledisek, když například upozorňovala na výhody specializovaných věznic, u nichž vyváženě neopomněla zmínit ani negativum v podobě častého výkonu trestu odnětí svobody daleko od domácího zázemí trestaného.

Posuzovaná práce je nepochybně způsobilým podkladem k obhajobě.

5. Kritéria hodnocení práce

Splnění cíle práce	Rigorozantka za svůj cíl označila především upozornit na problémy související s ukládáním nepodmíněného trestu odnětí svobody a zaujmout k nim vlastní názory a navrhnout řešení zjištěných problémů. Takto vytyčeného cíle dostála.
Samostatnost při zpracování tématu včetně zhodnocení práce z hlediska plagiátorství	Text práce působí kompaktním dojmem, na mnohé informační zdroje je průběžně odkazováno, jsou hodnoceny a s jejich závěry rigorozantka dále v textu pracuje. Napříč textem jsou též uváděny subjektivní hodnocení a názory rigorozantky. Práce tak ve svém celku nevzbuzuje pochybnosti o jejím vlastním autorském přínosu.
Logická stavba práce	Výborná, text se přirozeně zužuje od obecného úvodu ke konkrétním problematikám, které jsou řešeny komplexně v logické návaznosti.

Práce se zdroji (využití cizojazyčných zdrojů) včetně citací	Rigorozantka v textu na velké množství pramenů řádně odkazuje v bohatém poznámkovém aparátu (jen považuji za vhodnější, pokud je parafrázován text jednoho autora, byť z díla, které se souhrnně uvádí pod jménem vedoucího autorského kolektivu, uvádět jméno autora konkrétní části textu – týká se zejména často citovaného komentáře k trestnímu zákoníku nakladatelství C. H. Beck). Cizojazyčné prameny v práci využity nebyly, což vzhledem k zaměření práce a hloubce analýzy české právní úpravy nehodnotím jako negativum práce.
Hloubka provedené analýzy (ve vztahu k tématu)	Rigorozantka zaměření práce vybrala velice vhodně, na základě adekvátně zpracovaných četných odborných informačních zdrojů sama vytyčovala relevantní problémy, kterými se podrobněji zabírala bez nežádoucích zjednodušení. Rigorozantčina analýza je podrobná, hluboká a prokazuje komplexní rozbor tématu.
Úprava práce (text, grafy, tabulky)	Úprava práce je na výborné úrovni, zvolený způsob zpracování si nevyžaduje grafy ani tabulky.
Jazyková a stylistická úroveň	Jazyková i stylistická úroveň je výborná, práce je psána odborně, přitom čtivě.

6. Připomínky a otázky k zodpovězení při obhajobě

- 1) Jaký má rigorozantka názor na znění § 39 odst. 4 tr. zákoníku ve znění novely č. 333/2020 Sb. ve vztahu k dopadům na (opakované) ukládání nepodmíněného trestu odnětí svobody?
- 2) Rigorozantka by se dále mohla podrobněji vyjádřit k běhu pětiletého období ve smyslu § 56 odst. 2 písm. b) tr. zákoníku *in fine*.

V Praze dne 19. 8. 2021

JUDr. Simona Heranová, Ph.D.
oponentka